

Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

Remissmöte med Klimatkommunerna 2 juni 2023

Om remissen

- Regeringen tillsatte utredningen i april 2022
- Bra sammanfattande filmer finns på youtube @incitamentsutredningen
- Svar ska vara inne 11 september (innan det beslut i styrelsen)

- Uppdrag:

- lämna förslag som **stärker kommunernas incitament** att medverka till utbyggnad av vindkraft – **inte möjligt givet kombinationen av direktiv ("ska inte påverka skatteområdet") + tilläggsdirektiv från nuvarande regering ("ska inte finansieras av staten")**
- ge förslag på system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av sådan utbyggnad – **förslag finns i utredningen**

Utredningens mål: Hur kommer vi hit?

Figur 2 Illustration av vår konsekvensutredning vad gäller kommunal tillstyrkan och det fortsatta investeringsintresset

	Kommunal tillstyrkan ökar väsentligt	Fortsatt låg kommunal tillstyrkan
Fortsatt tillräckligt investeringsintresse	✓	✗
Investeringsintresset minskar väsentligt	✗	✗

Förväntat resultat av förslagen

Illustration: Incitamentsutredningen.

Utredningen säger:

”Vad gäller kommunen är vår slutsats:

Tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan bara kan uppnås genom att land- och havsbaserad vindkraft i kommunen ger denna en intäkt.

En sådan intäkt kan bara åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning.

Inget av de alternativen är dock, utifrån våra direktiv, möjliga att föreslå.

*Frågan om kommuners incitament bör därför **skyndsamt** beredas vidare inom Regeringskansliet. ”*

kommuner som vet att arbetet är på
gång och inväntar incitament

Intäkt till kommun särskilt viktigt för

- kommuner vars nej i nuläget beror på rättviseskäl - ännu en naturresurs utvinns på ett sätt som påverkar livsmiljön i närområdet negativt, samtidigt som värdet realiseras på annat håll i landet eller utomlands
- kustkommuner, vars nej till havsbaserad vindkraft beror på att havsutsikten påverkas

Figur 1 Illustration av vårt förslag på incitament och kompensationssystem

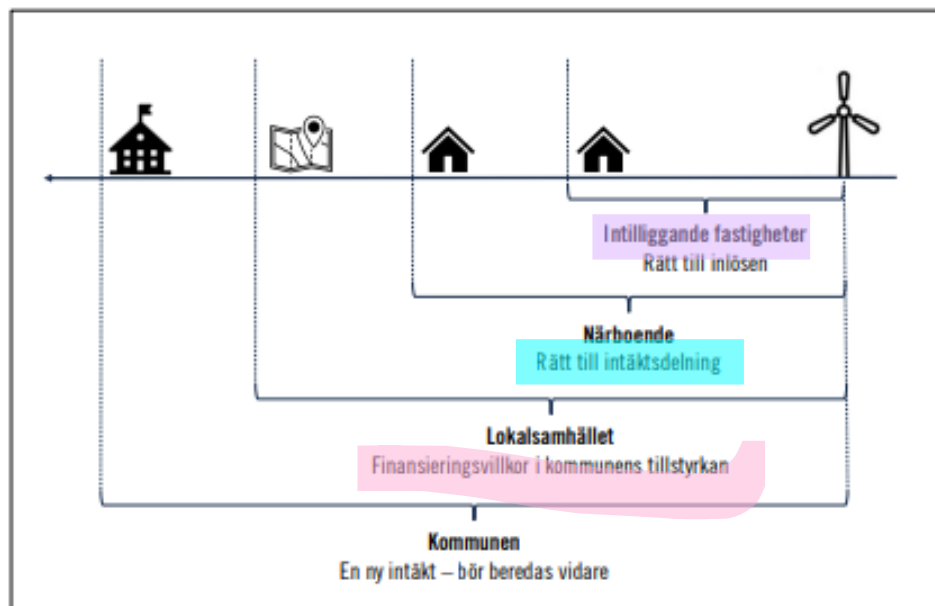

Illustration: Incitamentsutredningen.

Att det finns system som säkerställer att de som äger fastigheter intill parken inte far illa ekonomiskt, kommer vara av betydelse för hur kommunpolitiker kan möta en lokal opinion mot vindkraften.

Figur 1 Illustration av vårt förslag på incitament och kompensationssystem

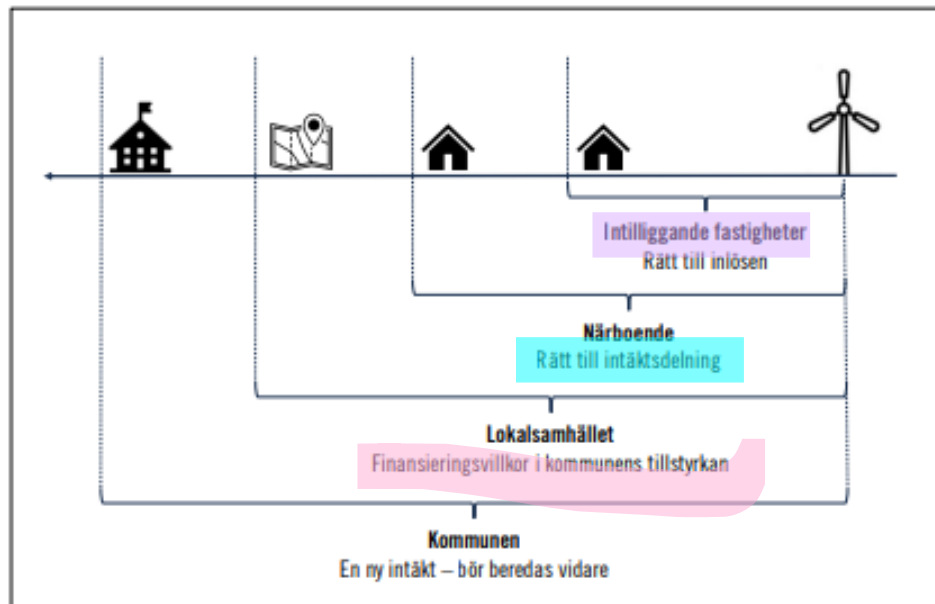

Illustration: Incitamentsutredningen.

intäktsdelning har valts som modell pga att den skapar en positiv ansats, med fokus på vindkraftens värdeskapande och på rättvisan i att en del av värdet kommer de närboende till del. Ju högre elpriset är, desto högre blir intäktsdelningen.

Ersättningen ska öka med verkets storlek samt minska med avståndet ifrån bostadsbyggnaden.

Bygger på en dansk modell som fungerar bra.

Figur 1 Illustration av vårt förslag på incitament och kompensationssystem

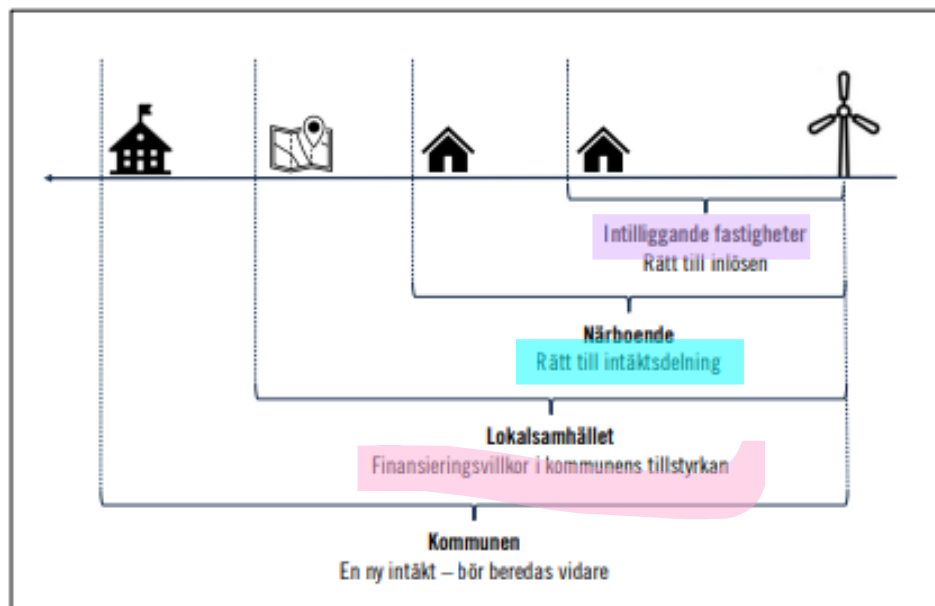

Illustration: Incitamentsutredningen.

Vindkraftsparker betalar idag för det mesta bygdemedel, eller vidtar liknande åtgärder för att skapa lokal nytta i sitt närområde. Olika varianter finns på omfattning, innehåll, stödmottagare och hur kommunen är inblandad.

Utredningen bedömer att dagens system i huvudsak fungerar bra. Men kommunens inblandning måste ges ett tydligt rättsligt ramverk och förhandlingar mellan kommuner och projektörer måste upphöra. Myndighetsutövning osv

Utredningen säger:

”Avsaknaden av en nationell energiplanering innebär att kommunernas planering av vindkraft i sin översiktsplan, och beslut att säga ja eller nej till projekterade vindkraftsparker, sker utan en koppling till en större helhet.

Det finns inget sätt för en kommun, som vill ta sitt ansvar för landets energiförsörjning, att få (eller skapa sig) ett svar på vilket detta ansvar är.

Inte heller kan en sådan kommun känna någon slags förvissning om att andra kommuner kommer att dra sitt strå till lasset.”

”Vi menar att kommunernas planering av vindkraft i högre grad ska betraktas som en del av kommunens energiplanering.”

- föreslår att Energimyndigheten ska ta fram en vägledning för hur lagen bör tillämpas i dagens förhållanden.
- föreslår ett tillfälligt ekonomiskt stöd 2024–2027 för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering, med fokus på planering av utbyggd fossilfri elproduktion (inklusive fysisk planering av vindkraft).

Tidigare medskick från oss

- Pengar bör gå
 - till kommunkassan, där de förtroendevalda finns. Då skapas incitament för att kommunen ska kunna investera.
 - Till de närboende. De absolut närboende som inte äger marken, är de som hör mest. Att hitta lösningar är viktigt för att komma fram.
- Går det att koppla vindkraftel till lagring som skulle kunna gynna norrlands självförsörjning. Marknadskrafterna räcker inte till här. Skulle kunna vara med i energiplaneringsdelen.
- Lagen om kommunal energiplanering behöver uppdateras
- Hur undviker man olikbehandling mellan nya gentemot redan beslutade eller uppförda verk? Så att de som gått före inte missgynnas
- Energiplan bör kanske innehålla energibalans egenproducerat per invånare jmf total konsumtion? Då kan man få medel i förhållande till självförsörjningsgrad (eller nivå på besparing) oavsett energislag?

SKR säger:

- Staten har skapat en förväntan på förslag om ekonomisk kompensation till kommunerna.
- i övriga nordiska länder redan finns fungerande system där landbaserad vindkraft ger kommunen skatteintäkter, bidrar också till en förväntan på att ett liknande system ska kunna sjösättas även i Sverige.
- Kommunerna har och måste fortsatt ha, en avgörande påverkan på lokaliseringen av vindkraft.
- en kommunal skatteintäkt från storskalig vindkraft är angelägen.
- viktigt att ett förslag på skatteintäkter till kommunerna byggs upp på ett sådant sätt att det även omfattar befintlig storskalig vindkraft, inte bara kommande etableringar

SKR säger:

- bra med intäktsdelning, men tveksamt om den föreslagna lösningen är rätt.
- Bra med rätt till inlösen, men anser att förslaget inte är färdigberett.
- Tydlighet behövs kring finansiering av lokalsamhällets utveckling, men anser att utredningens förslag om det är otydligt. I en fortsatt bearbetning av regleringen av bygdemedel, vill SKR understryka att kommunen skulle kunna, utifrån sin lokalkännedom och lokalförankring, vara väl lämpad att hantera en bygdepeng till den lokala utvecklingen.

SKR säger:

- lagen om kommunal energiplanering (1977:439) behöver uppdateras och avgränsas:
 - med hänsyn till att kommunerna i många fall inte ansvarar för produktion och distribution av energi
 - så att lagen även kan omfatta minskad klimatpåverkan.
 - Vägledning som speglar aktuella förhållanden och kommunernas rådighet är positivt. SKR ställer sig däremot tveksamt till att vägledning ska utarbetas för en lag som inte är aktuell.

SKR säger:

- SKR ser positivt på förslaget om att länsstyrelserna ges i uppdrag att utarbeta regionala faktabaserade planeringsunderlag.
- har tidigare påtalat att ett ekonomiskt stöd kan vara avgörande för att ge även kommuner med begränsade resurser möjlighet att prioritera att ta fram uppdaterade underlag gällande vindkraft. Den föreslagna perioden behöver däremot förlängas för att kommuner med intresse av att uppdatera sina energiplaner och synen på vindkraft i översiktsplanen, ska hinna med att utnyttja det. Det föreslagna bidraget är också mycket begränsat i storlek vilket inte heller bidrar till långsiktigheten.